

Verksamhetsberättelse 2014

Styrelsen för Norrbottens Ornitologiska Förening får härmed avge följande verksamhetsberättelse för verksamhetsåret 2014:

Styrelsens sammansättning (Fr o m årsmötet 2014. Totalt 7 ledamöter och 3 suppleanter).

Ordförande: Ulf Öhman, Luleå.
Vice ordförande: Berth-Ove Lindström, Boden.
Kassör: Tord Gustafsson, Luleå.
Sekreterare: Inger Brännström, Luleå.

Övriga ledamöter: Birgitta Landberg, Kalix.
Stefan Holmberg, Abborrträsk.
Rolf G Gustafsson, Luleå.
Jan-Olov Johansson, Luleå.

Suppleanter: Lotta Nygård, Kiruna.
Gunborg Stenvall, Boden.
Inger Brännström, Luleå.

Övriga uppdrag

Revisorer: Jan Eriksson, Boden.
Jan Andersson, Boden.

Revisorssuppleant: Ove Persson, Piteå.

Valberedning: Andreas Livbom, Luleå.
Lars Harnemo, Luleå

Hedersmedlemmar: Ove Backlund, Luleå.
Waldemar Berggren, Boden.
MatsÅke Bergström, Norrfjärden.
Arthur Leidgren, Dokkas.(†2010)
Folke Lindgren, Arvidsjaur. (År 2000)
Stig Lundberg, Luleå (År 2007)
Stig Hamrén, Harads. (År 2009) (†2011)
Ingrid Sandahl, Kiruna. (År 2012) (†2011)
Anders Olofsson, Älvsbyn (År 2013)

Medlemsutveckling 2014 (Jan-Olov Johansson)

Under 2014 har medlemsantalet varit i princip konstant, och var den sista december jämt 400 st. Vi hade 13 nytilkomna medlemmar, vilket är glädjande. Lite statistik: NOF har ca 25 procent kvinnliga medlemmar, och alltså 75 procent män. De senaste åren har andelen kvinnor sakta men säkert ökat. Vi har medlemmar i länets samtliga kommuner, fördelat på: Piteå 57, Luleå 104, Kalix 19, Haparanda 6, Älvsbyn 5, Boden 53, Övertorneå 1, Pajala 3, Arvidsjaur 10, Arjeplog 4, Jokkmokk 5, Gällivare 7, samt Kiruna 35. Övriga medlemmar finns utspridda runtom i landet. Fortfarande är ungdomsmedlemmar en bristvara. Vi ser att nya medlemmar ofta kommer som resultat av personliga ”värvar-samtal”, det lönar sig alltså att berätta om föreningen för fågelintresserade! Vid årsskiftet 2014/2015 utlyste vi en värvarävling för att försöka vända trenden.

Forsknings- och fågelskyddsarbeten inom NOF

Haparanda Sandskärs fågelstation (Per Sandberg)

Med stöd av Arctic Circle Experience, Bosmina, Haparanda stad, Länsstyrelsen i Norrbottens län, NOF:s fågelskyddsfond, SCA och Studieförbundet har vi klarat verksamheten vid fågelstationen under 2014. Standardiserad ringmärkning genomfördes från den 19 juli till den 7 oktober. Under denna tid har hela 32 ringmärkare, assistenter och praktikanter deltagit i arbetet. Sju kommer från länet, elva är kvinnor och sju är 25 år eller yngre. Sex personer hade inte tidigare arbetat vid stationen. Stationen har haft fyra utländska medarbetare: en ringmärkare från vardera England, Holland och Lettland samt även en praktikant från Lettland. Det ekonomiska stödet har gjort det möjligt att betala matbidrag, framför allt till yngre medarbetare, vissa reseersättningar samt resorna mellan fastlandet och Haparanda Sandskär. Under perioden 15/9 – 23/9 har dessutom en grupp naturguideelever från Tornedalens folkhögskola under ledning av läraren Rolf Lahti och i samarbete med den ordinarie personalen bedrivit undervisning på ön, bl.a. med ringmärkning på schemat.

Under 2014 märktes 3 437 fåglar av 73 arter vilket är klart under individgenomsnittet på 3 975 fåglar men över artgenomsnittet på 69 arter. Den vanligaste märkarten blev som det brukar bli nio år av tio: lövsångare (1 077 märkta) följd av talgoxe (371), sävsparv (312) och ängspiplärka (151). Grönbenar (247 märkta) toppar, som brukligt, överlägset vadarlistan följt av kärrsnäppa (23) och brushane (19). Bland ovanliga märkarter noteras vardera en av lund-, rör- resp. nordsångare. 2014 kommer vi särskilt att minnas för den rostspärr som fick ring i juni. Blott andra fyndet för landet. Totalt har nu 130 647 fåglar av 145 arter märkts sedan starten 1981. Förutom rostspärr var kustpipare ny märkart. År 2006 inledde vi standardiserade häckfågelinventeringar på Haparanda Sandskär. Inventeringen 2014 genomfördes den 12-15 juni. Metoden är en kombination av linje- och punkttaxering. Dessutom bedömer vi häckningskriterier för alla arter som påträffas. Totalt noterades 97 arter. Årets besök på ett antal öar i Haparanda skärgårds nationalpark för boungemärkning ägde rum den 5 juli. De nu under en lång serie av år besökta skyddade öarna öster om Haparanda Sandskär gav en ny bottennotering med endast fem märkta ungar. Predatortrycket tros vara orsak. På Ylikari har rödräv konstaterats tre år i rad och uteblivna häckningar verkar bli en följd. Vi anser att detta bör åtgärdas under våren 2015. Bättre går det då för många mindre öar och skär. Totalt fick 70 ungar ring.

Vi har under 2014 inte fått en enda återfyndsrapport, d.v.s. när någon avläser en ring vi satt på en fågel (det kan gälla såväl levande kontrollerade individer som fynd av döda fåglar). Några märkrapporter gällande 2014 års av stationspersonalen kontrollerade fåglar är ej att vänta av en mycket enkel anledning: inga främmande kontroller gjordes under 2014. Däremot vet vi nu en del om de tre främmande kontroller som gjordes under hösten 2013 men där svaren inte hade inkommit vid förra årsrapporten. Från andra sidan Bottenviken, från Keminmaa, Finland 54 km från Sandskär, nådde oss en ung småspov, kontrollerad den 17/8 2013, 54 dagar efter märkningen. Från Norge, i Troms, Målselv, Dividalen fs., kom en gråsiska 25/9 2013, 165 dagar efter märkningen. Slutligen vet vi att den blåmes som kontrollerades 7/10 2013, fått sin ring i Uleåborg, Finland, 43 dagar tidigare. Ringmärkning har under 2014 demonstrerats för cirka hundra personer, både grupper och enskilda besökare. Vi har även under 2014 haft ett samarbete med naturguideutbildningen vid Tornedalens folkhögskola, detta år under hösten.

Stationens internetanslutning och telefoni via Net1 har glädjande nog fungerat de flesta dagarna under säsongen 2014. GSM-täckningen är fortsatt undermålig. Därför är e-post trots allt det säkraste sättet att nå stationens personal.

På Norrbottens Ornitologiska Förenings vägnar ber vi att få framföra ett stort tack till våra sponsorer/verksamhetsbidragsgivare för stödet till Haparanda Sandskär fågelstation. Utan detta stöd hade verksamheterna inte kunnat bedrivas.

En annan och helt grundläggande förutsättning för verksamheten är förstås alla de volontärer som deltar i arbetet. Utan era fantastiska insatser funnes ingen fågelstation – varmt tack till Er alla och – givetvis – varmt välkomna tillbaka under 2015. Rune Lindqvist har som vanligt svarat för båttransporterna av stationspersonalen.

Projekt Kungsörn (Berth-Ove Lindström)

För 35:e året har vi i Norrbottens Ornitologiska Förenings kungsörnsgrupp kontrollerat kungsörnar i Norrbottens skogsland. Sedan 2003 kontrollerar Länsstyrelsen Norrbottens naturbevakare kungsörnsreviren ovanför odlingsgränsen, d.v.s. fjällområdet och den fjällnära skogen, med hjälp av helikopter. Tillsammans har vi i år kontrollerat 254 revir och hittat fem nya kungsörnsrevir med boplatser.

Årets resultat är i stort sett ett normalår för kungsörnar i Norrbotten med 59 lyckade häckningar och 70 ungar. Antalet besatta kungsörnsrevir var 129 st. 16 kungsörnsungar blev ringmärkta. Åtta häckningar misslyckades varav en häckning var speciell med tre rötägg vid sommarkontrollen. Två kungsörnsungar i Norrbotten fick under slutet av juli GPS-sändare monterade av Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU), Umeå. Under sommaren insamlades två ungar som påträffades döda i sina bon och har överlämnats till polisen för vidare transport till Sveriges Veterinärmedicinska Anstalt (SVA), Uppsala, för utredning om eventuella jaktbrott.

Exploateringen i och omkring kungsörnsreviren fortsätter genom nya förslag på vindkraftsparker och nya gruvor. Vi försöker vara med och bevaka ansökningar inom dessa verksamhetsområden allt eftersom de inkommer till Länsstyrelsen för handläggning. Nu när man tänker tillbaka på 35 års arbete med kungsörnarna så var vi i början av 1980-talet bekymrade över skogsbrukets avverkningar i det norrbottniska skogslandskapet. I dagsläget är det ändå mer än 70 kungsörnsrevir som fått långsiktigt skydd genom naturreservat och frivilliga avsättningar från Sveaskog och SCA. Det är dock fortfarande samma problem med illegal jakt, trafikdödade kungsörnar på järnvägar och vägar samt blyförgiftning. På 2000-talet har också vindkraftsutbyggnaden kommit igång också i Norrbottens skogsland, vilket kommer att påverka kungsörnarna negativt.

Till slut vill vi rikta ett stort tack till alla de personer som under 35 års tid har varit med och jobbat med kungsörnar i Norrbotten. Utan era insatser hade vi aldrig haft den kunskap som vi nu har om den norrbottniska kungsörnspopulationen. Från 2015 kommer Länsstyrelsen Norrbottens fältenhet att ansvara och genomföra kungsörnsinventeringar i hela länet.

Kungsörnsinventeringen har finansierats av Länsstyrelsen Norrbotten med bidrag från Naturvårdsverkets bidrag för rovdjursinventering 2014.

Projekt Jaktfalk (Berth-Ove Lindström)

Det är alltid med nyfikenhet och förhoppningar man åker upp till Stora Sjöfallet för årets inventering av jaktfalkar. Johan Ekenstedt och Berth-Ove Lindström genomförde 2014 års kontroll med hjälp av helikopter i de två olika studieområden som vi har haft sedan 1996. Det första området omfattar nationalparkerna Sarek, Stora Sjöfallet och Padjelanta där det är ett lågt jakttryck då endast renskötare har rätt att jaga ripor. I Nationalsparksblocket finns 30 kända gamla häckningslokaler för jaktfalk. Det andra är Gällivare/Kirunafjällen med högre jakttryck eftersom Länsstyrelsen i Norrbottens län där sedan 1993 upplåter småviltsjakt på statens mark ovan odlingsgränsen. I Gällivare/Kiruna har vi kännedom om 20 gamla häckningslokaler för jaktfalk.

Det är nu tredje året vi gör en sommarkontroll av de jaktfalkrevir vi följde under 1996-2007. Om vi hade mer ekonomiska resurser hade vi också satsat på en vårvinterkontroll av de gamla kända boplatserna med hjälp av snöskoter. Då får man också med revirhävande jaktfalkpar och ensamma jaktfalkar som denna tid är på häckningslokalerna, men som senare på året kanske är borta från områdena på grund av uteblivna eller misslyckade häckningar. Nya korpbon tillkommer också varje år i jaktfalkreviren, vilket är av största vikt då jaktfalkarna till 90 procent använder korpbon till sina häckningar. Ett korpbo är nedslitet efter några jaktfalkhäckningar och falkarna får då söka efter nya korpbon. Förhoppningsvis har vi kommande år resurser för att kunna vara ute i fält också i mars/april, eftersom vi då kan få en fullständigare bild av jaktfalkarnas häckningsresultat.

Totalt 50 kontrollerade revir, 12 lyckade häckningar, 33 fullvuxna ungar.

Årets häckningsresultat är något högre än för år 2013 då vi hittade 9 lyckade häckningar och 22 ungar. Kullstorleken har också ökat, från 2,4 ungar 2013 till 2,8 ungar 2014. Genomsnittkullen från studietiden 1996-2007 var 3,1 ungar per lyckad häckning. Resultaten ligger därmed lite lägre senaste

åren. Det viktigaste är dock att antalet lyckade häckningar har ökat sedan bottenåret 2012, då vi hade endast hittade en lyckad häckning med tre ungar.

Inventeringen har finansierats av Världsnaturfonden och LKAB genom NOF:s samarbetsavtal.

Projekt Pilgrimsfalk (Berth-Ove Lindström)

Årets säsong startade den 11/4 när första pilgrimsfalken observerades tillbaka i sitt häckningsberg i Älvsbyn kommun. I början av maj börjar vi kontrollera de gamla kända häckningslokalerna om pilgrimsfalksparen har kommit tillbaka. Sista veckan i maj kontrolleras de kända pilgrimsfalkslokalerna inom LKAB gruvområden och i år var 3 lokaler ockuperade pilgrimsfalkar. Vi hade haft ett det bästa häckningsåret 2014 om inte det kalla och nederbördsrika midsommarveckan i norra och västra delarna av länet. Med minusgrader och snöfall i samband med kläckning för pilgrimsfalkarna förlorade vi nästan alla häckningar ovanför Ritsemvägen och endast 3 lyckade myrhäckningar i länet. Sommarens häckningsresultat blev 37 lyckade häckningar med 87 ungar och vi ringmärkte 62 ungar. Tyvärr misslyckades falkparen på LKAB gruvområden pga väderlek. Totalt kontrollerades i länet 109 lokaler där det har häckat pilgrimsfalk någon gång under 2000 talet. Pilgrimsfalkarna fortsätter att öka i länet, i år kom 8 nya lokaler till projektets kännedom. Vi har nu på 2 lokaler häckande pilgrimsfalkar i anslutning till vattenkraftstationer som i fick 6 ungar. En annan ny lokal var i närheten av gruvan i Kaunisvaara med 1 unge.

Årets inventering har finansierats med ekonomiskt stöd från Alvins fond och samarbetsavtalet med LKAB.

Projekt Päruggla 2014 (Jan Andersson)

Efter många år med uteblivna häckningar fick vi äntligen uppleva ett år med bra häckningsframgång i våra projektholkar. Det är fem olika rutter med totalt ca.75 holkar som ingår i projektet. Merparten av holkarna finns i Bodens kommun, några enstaka i Luleå kommun. De noteringar vi gjorde i nov.-dec. 2013 om en svag uppgång av sorkstammen visade sig stämma väl och det gjorde att ugglorna hade gott om mat när häckningen inleddes.

Totalt blev det åtta häckningar och av dessa lyckades sju bra. Vi fick ringmärka 5 av honorna och även 28 ungar, vilket var länge sedan. Högsta antalet häckningar sedan starten 1988 har varit nio och detta var 1990 och 2004. Två av häckningarna låg bara 900m från varandra och här finns funderingar om det kan vara samma hane som är far till alla barnen! Det är också känt att hanar av pärlugglor kan ha flera honor. Att mattillgången var mycket god visade sig tydligt i en av holkarna där de fyra ungarna var omgärdade av minst 20 sorkar runt holkväggarna.

En mycket tidig häckning noterades i en holk som inte ingår i projektet. Honan var i holken redan den 20.3. Den 28.4 besökte vi holken då vi ville kolla hur stora ungarna var. Då fanns bara en stor unge kvar och med ledning av vingmättet kunde vi uppskatta åldern till ca 28 dagar vilket innebär att ungen kläckts kring 1 april och att honan lagt ägget kring 1 mars då de ruvas ca.30 dagar. I övrigt har några gamla holkar bytts ut mot nya så nu är det riktigt bra standard på våra holkar. Till sist ett stort tack till alla som har bidragit med värdefull hjälp att kolla och följa upp sina häckningar under det gångna året samt de som bidragit med nya holkar. Sorktillgången verkar ha varit god under hösten 2014 och vintern 14/15 och nu i början av mars finns det fortsatta goda förhoppningar om ännu ett bra häckningsår för pärlugglorna.

Projekt Slaguggla 2014 (Lars Harnemo)

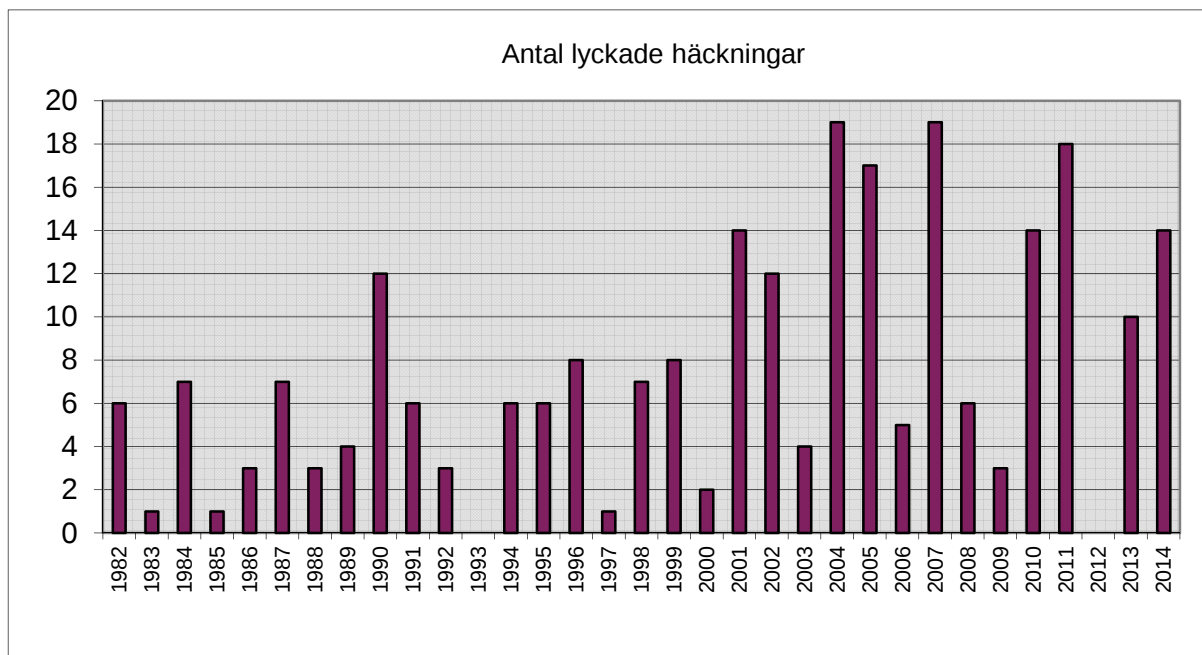
2014 blev ett av de bättre åren för slagugglorna vid kusten. 16 häckningar kunde konstateras, varav 2 misslyckades. De flesta häckningar skedde i gamla revir.

Av de 14 lyckade häckningarna var 10 i Luleå, 1 i Piteå och 3 i Bodens kommuner. Vi kunde fånga 13 av de häckande honorna. Alla utom en var ringmärkt tidigare, så den blev ringmärkt nu.

Årets resultat blev 24 ringmärkta ungar i de 9 kullar vi kom åt att märka vilket är ett bra resultat.

Vi hann inte med att märka vid alla holkarna delvis beroende på att projektledaren ramlade ned från en stege och bröt ett revben ;-(

Vi har stora förhoppningar på att även 2015 kommer bli ett mycket bra år !

NOF:s fågelskyddsfond

Fondstyrelsen har sedan årsmötet haft följande sammansättning:

Ordförande: Ove Persson, Piteå.
 Övriga ledamöter: Lars Gustafsson, Boden.
 Rolf Gustafsson, Luleå.

Två ansökningar har behandlats under året och 5000 kr utdelades till Haparanda Sandskärs fågelstation. Behållningen vid årsskiftet var 5828 kr.

Gammelstadsvikprojektet (Tord Gustafsson)

I samband med att Facebook etablerat en stor serveranläggning på Porsön i Luleå mellan Luleå Tekniska Universitet och Gammelstadsviken, avsatte Luleå kommun en summa motsvarande värdet på den sålda tomten, ca 6 miljoner kronor, för åtgärder för att främja tillgänglighet till, bevarande av och information om i första hand Gammelstadsviken. En styrgrupp har tillsatts med representanter från Luleå kommun, Länsstyrelsen i Norrbottens län, Norrbottens Ornitologiska Förening samt Naturskyddsföreningen i Luleå. NOF:s representant i styrgruppen är Jan-Olov Johansson. I den projektgrupp som arbetar med konkreta förslag ingår Tord Gustafsson. Under 2014 har ytterligare röjning av Notviksgrynnan genomförts. Under året har stigen från Hägnan spångats och leden från parkeringen tillgänglighetsanpassats. Under åren avslutades arbetena vid Mjölkuddstjärn och den officiella invigningen skedd i maj månad. Ett informationsmöte om projektets fortskridande och en exkursion till Gammelstadsviken har också genomförts under året.

Fågelskyddsgruppens arbete under 2014

Fågelskyddsgruppen är en löst sammansatt grupp där alla med intresse för fågelskyddsfrågor är välkomna att hjälpa till. Det är viktigt att vi får en spridning i länet. Många av de frågor vi förväntas lämna synpunkter på kräver lokalkännedom. Vi har deltagit i samråd, samrådsmöten, remisser, synpunkter underhand på exempelvis dragning av kraftledningar, provbrytning, vägbyggen, deponi, torvbrytning, skyddsjakt m m.

Här är exempel på några av de frågor som varit aktuella under året:

- NOF har inlämnat yttrande till Luleå Energi angående alternativt förslag till ledningsdragning, Gammelstadsviken.
- Provbrytning Nunasvaara.

- Kraftledning Piteå Energi.
- Berth-Ove Lindström har löpande under året informerat om de olika projekten gällande havsörn, pilgrimsfalk, jaktfalk och kungsörn och bevakat skyddsfrågor kring dessa beroende på etableringar av nya gruvor, dragning av nya kraftledningar och vägar samt vindkraftsetableringar.
- NOF kommer att stå som huvudman för projektet upprustning av Båtsjaur. Arjeplogs kommun sköter ekonomin och NOF:s bidrag sker i form av ideellt arbete.
- Föreningen har lämnat yttrande till Trafikverket över dragning av väg 97, sträckan Södra Sunderbyn-Sävest.

Övriga aktiviteter

Kurt Perssons minnesfond

Under året har inga stipendier utdelats.

Fåglar i Norrbotten

(Stefan Holmberg)

Fåglar i Norrbotten har under 2014 utkommit i fyra nummer, där nummer ett var en Sandskärsrapport och nummer tre fågelrapporten för 2013. Redaktionsarbetet har flutit på bra, då intressant och välskrivet material inkommit, dock ibland i senaste laget. MatsÅke har som vanligt gjort fina omslag med tillhörande text.

Under december meddelade hela redaktionen, som till vissa delar redan tidigare aviserat att de planerat att sluta, att det just skulle göra detta. Det låg inga konstigheter bakom beslutet, men det gör att vi under kommande år har en svår och viktig uppgift framför oss då en ny redaktion ska rekryteras.

Regionala rapportkommittén (rrk)

(Mats Bergquist)

Kommittén har under året bestått av Mats Bergquist, Övre Buddbyn, Tord Gustafsson, Lars Harnemo och Andreas Livbom, Luleå samt Stefan Holmberg, Abborrträsk. Rrk har sammanträtt vid fyra tillfällen. Kommitténs arbete med vanliga och ovanliga fåglar i länet har publicerats i "Fågelåret 2013" och i "Fåglar i Norrbotten 3/2014". Kommittén har under året tagit fram en arbetsordning för sitt arbete.

SOF BirdLife Sveriges årsmöte

SOF BirdLife Sveriges årsmöte 2014 genomfördes i slutet av april i Kalmar. Ingen från NOF deltog.

Styrelsemöten, årsmöte och andra aktiviteter

Under januari och februari 2014 till årsmötet 2014 har NOF:s styrelse sammanträtt två gånger. Årsmötet 2014 hölls den 15 mars i Buddbygården i Buddbyn. 22 personer deltog vid årsmötet. Under 2014 genomfördes ytterligare fem styrelsemöten. Antalet styrelsemöten var till antalet två mer än under 2013.

Vid årsmötet valdes Ulf Öhman och Gunborg Stenvall in som nya styrelsemedlemmar. Till utmärkelsen "Årets fågelskådare 2014" utsågs Lars Harnemo. Årsmötet avslutades med att naturfimaren Göran Emerius visade sina senaste produktioner, bland annat en film om rovdjursturism.

Återkommande ärenden vid genomförda styrelsemöten har varit arbetet vid Haparanda Sandskär fågelstation, tidskriften FiN, föreningsaktiviteter, årsmötesplanering, fågelskyddsfonden, fågelskyddsfrågor, Gammelstadsviksprojektet samt remissvar och ekonomi.

Regionala vitrygggruppen

(Mats Williamson)

Under 2014 ägde det inte rum någon känd häckning av vitryggig hackspett i Norrbotten. Det revir som tidigare fanns i kustlandet är inte längre besatt av något par. En ensam hane observerades under

vårvintern i en lämplig biotop men trots att hannen trummade flitigt i under flera veckor lockades inte någon hona till skogen. Vitrygggruppen har inte haft några möten under året. De inventeringsinsatser som har genomförts har varit att besöka några av de lövskogar i kustlandet som anses bäst uppfylla kraven som häckningsmiljö för vitryggig hackspett.

Fågelatlas i Norrbottens län

Projektet rullar på i sakta mak. Informationen från standardrutterna (Svensk fågeltaxering) läggs till årligen, ofta av inventerarna själva, och det är härifrån vi får in mest data. Det är väldigt få atlasrutor som är bokade så det är spontanrapporteringen på Svalan som står för informationen tillsammans med nämnda standardruttsdata.

Medlemsaktiviteter

Årets medlemsaktiviteter i NOF utgjordes i likhet med tidigare år av ett digert och blandat program. Programmet har omfattat en mängd aktiviteter där ett flertal dessutom genomförts på flera olika orter i länet. En stor andel är årligen återkommande. Exempel är vinterfågelmätning, vinterfågelrace, uggleyssning, 24-timmarsskådning, fågelexkursioner utgående från ett antal platser i länet, inventering och ringmärkning på Haparanda Sandskär mm.

Ekonomi

Under 2014 redovisas ett positivt resultat om 5 540 kr, främst beroende på höjd medlemsavgift. Det egna kapitalet uppgick vid årsskiftet till 137 930 kr. Föreningens ekonomi är fortsatt god, vilket även är fallet för de enskilda projekten, bl a Kungsörn, Pilgrimsfalk och Haparanda Sandskärs Fågelstation. Se separat Ekonomisk rapport för 2014, för mer information.

Tack

Styrelsen vill avsluta med att framföra ett varmt tack till alla dem som med sitt medlemskap och aktiva arbete stöttat föreningens verksamhet.

/Styrelsen, mars 2015.